

Публічний збір коштів

Низка скандалів, кримінальних справ, включаючи й судові процеси над громадянами України, які в останній роки мають місце в Чеській республіці та які пов'язані з маніпуляціями, порушеннями й, навіть, злочинами по відношенню: до гуманітарної допомоги, невідкладної екстреної допомоги (HuD) та соціальних виплат а також - зборів грошей українським біженцям, спонукали висвітлити окремі норми та правила, які діють в цій країні.

Однак, мова піде тільки про публічний збір коштів, які в Чеській республіці законодавчо врегульовано та приведено у відповідність до європейських норм та стандартів.

Правова основа публічних зборів коштів

Отже, збір коштів являє собою організоване отримання добровільних грошових внесків від невизначеної групи учасників, яка призначається для заздалегідь визначеної суспільно корисної мети, зокрема гуманітарної чи благодійної, розвитку освіти, фізичного виховання чи спорту, або захисту культурних пам'яток, традицій чи навколишнього середовища - як це визначено в чеському [Законі про публічні збори коштів \(Zákon č. 117/2001 Sb.Zákon o veřejných sbírkách a o změně některých zákonů\)](#).

Крім вищевказаного закону, правову процедуру публічних зборів коштів в Чехії, від їх організації й аж до санкцій проти юридичних та фізичних осіб, які порушують таку - регулюють норми законів: № 255/2012, Про інспекцію (правила інспекції) та № 500/2004, Адміністративно-процесуальний кодекс, зі змінами та доповненнями. При цьому, загальні умови організації та реалізації публічного зібрання коштів, такі:

- збір коштів можна проводити на заздалегідь оголошений, спеціальний банківський рахунок;
- або через документи збирання;
- або за допомогою скарбничок;
- шляхом продажу товарів, якщо внесок включено в їхню ціну;
- через продаж квитків на публічні: культурні, спортивні заходи, інші загальнодоступні вистави та/чи заходи, організовані з метою отримання внеску, якщо внесок включено у вартість квитків;
- за допомогою текстових повідомлень донорів (напр. СМС) через телекомунікаційне термінальне обладнання;
- шляхом внесення готівки до каси, встановленої юридичною особою.

Однак, публічним збором не є збір, що проводиться політичними партіями чи політичними рухами, асоціаціями, товариствами, спілками, рухами, а також профспілками, зареєстрованими відповідно до спеціальних правових норм, серед їхніх членів з метою отримання коштів для виконання своїх, статутних завдань. Збір, що проводиться церквами та релігійними товариствами, зареєстрованими відповідно до спеціальних правових норм, для церковних чи релігійних цілей, якщо він проводиться в церквах, молитовних будинках та інших місцях, призначених для здійснення релігійних дій, служб та обрядів, також не є публічним збором.

Важливо, що збирати кошти, в Чехії має право лише юридична особа. Тобто, фізичні особи не можуть проводити публічний збір коштів.

Організація та процедура публічних зборів коштів

Практично, всю вичерпну інформацію, стосовно [публічних зборів коштів оприлюднено на сайті Міністерства внутрішніх справ Чеської республіки](#) (MVC). Так, головну роль в організації публічного збору коштів відіграють муніципалітети (міста), регіони (краї) та міські райони міста столичної Праги. При цьому, юридична особа мусить бути зареєстрованою в Чехії, або, у випадку юридичної особи із зареєстрованим місцем розташування в іншій державі-члені Європейського Союзу, іншій державі-учасниці Угоди про Європейський економічний простір або Швейцарській Конфедерації, якщо вона має організаційну одиницю (дочірню структуру, філіал, представництво тощо) розташовану в Чеській республіці.

Отже, саме компетентний регіональний орган влади, на прохання юридичної особи, яка оголосила збір, вирішує питання про можливість проведення збору іншим способом. Цей інший спосіб пропонує юридична особа. Регіональний орган влади оцінює його з точки зору прозорості отримання внесків на збір та забезпечення їх використання, а також з точки зору дотримання інших правових норм та громадського порядку.

Умовою для початку публічного збору коштів є видача довідки, яка підтверджує, що збір може проводитися компетентним регіональним органом влади за місцем реєстрації юридичної особи, або Міністерством внутрішніх справ, якщо публічний збір проводиться регіоном. Про збір коштів необхідно повідомити компетентний орган влади, щоб цей орган влади отримав повідомлення, яке відповідає всім вимогам, не пізніше ніж за 30 днів до початку збору.

Для виконання вимог закону, необхідно подати:

- письмове повідомлення про публічний збір коштів;
- зразок документа про збір, якщо такий здійснюється за документами про збір;
- згоду Міністерства закордонних справ на збір коштів, якщо кошти від збору будуть використані за кордоном;
- підтвердження (не старіші за 30 днів), про відсутність заборгованості юридичної особи, яка зареєстрована в податкових реєстрах Фінадміністрації або Митної служби Чеської республіки;
- письмову заяву під присягою про те юридична особа, не в ліквідації, є неплатоспроможною, не перебуває в процесі банкрутства;
- письмове свідчення під присягою, в якому зазначається, чи уповноважена фізична особа не задіяна у справі про стягнення від імені юридичної особи та чи вона не проживала безперервно за межами території Чеської республіки більше 3 місяців протягом останніх 3 років перед поданням повідомлення.

Повноваження та обов'язки юридичних осіб

Юридичні особи (крім регіонів) подають письмове повідомлення про намір публічно збирати кошти до регіонального управління, в адміністративному окрузі якого вони знаходяться. Регіон, у свою чергу - подає письмове повідомлення до МВС. При цьому, збір вважається розпочатим на наступний день після дати видачі довідки про те, що збір може бути проведеним.

Якщо ж про публічний збір не повідомлено, а компетентний регіональний орган влади не засвідчить отримання цього повідомлення, збір коштів не може бути проведений, оприлюднений а також - здійснюватись.

Крім того, письмове повідомлення про публічний збір коштів має містити інформацію:

1. Якщо збірку організовує муніципалітет або регіон:
 - ім'я та адреса;
 - рішення муніципального (регіонального) органу влади про затвердження збору, не старше 60 днів, якщо ці повноваження не були зарезервовані муніципальними зборами;
 - ім'я, прізвище, дата народження та місце постійного проживання мера муніципалітету, або губернатора регіону, які бажають провести збір, або імена осіб, уповноважених ними діяти від імені відповідної територіальної самоврядної одиниці у справі збору.
2. Якщо збір здійснюється іншою юридичною особою (окрім муніципалітету чи регіону):
 - назва (найменування), зареєстрований офіс та ідентифікаційний номер юридичної особи, яка оголошує публічний збір коштів; імена, прізвища, дати народження та місця постійного проживання осіб, які є статутними органами юридичної особи або членами статутного органу юридичної особи;
 - ім'я, прізвище, дата народження та місце постійного проживання фізичної особи, уповноваженої діяти у справі стягнення від імені юридичної особи;
 - документ про бездоганну репутацію цієї фізичної особи, аналогічний виписці з судимості, виданому державою, в якій вона проживала безперервно більше 3 місяців протягом останніх 3 років, який не повинен бути старшим за 90 днів, або письмова заява під присягою, якщо ця держава не видає такий документ.
3. Далі, всі суб'єкти господарювання повинні заявляти:
 - мета публічного збору;
 - місце, де буде здійснюватися збір;
 - дата початку та закінчення збору коштів або інформація про те, що збір коштів проводитиметься протягом невизначеного періоду;
 - спосіб збору;
 - назва та адреса банку або його філії, або філії іноземного банку, в якому відкрито банківський рахунок для отримання внесків, отриманих шляхом збору, та номер цього рахунку, якщо такий здійснюється шляхом збору коштів на попередньо оголошений банківський рахунок;
 - умови відкриття та перевірки вмісту скриньок, якщо інкасація здійснюється за допомогою таких скриньок;

- визначення розміру внеску при продажу речей, у ціну яких включено внесок, якщо збір здійснюється шляхом продажу речей;
- визначення розміру внеску за квитками, у ціну яких включено внесок, якщо збір здійснюється шляхом продажу квитків, номер орендованої телефонної лінії, призначеної для збору внесків, якщо збір здійснюється шляхом оренди телефонної лінії;
- день року, в який буде оброблено річний проміжний звіт, якщо збір здійснюється на протязі невизначеного терміну або на фіксований термін понад 1 рік (цей день не може бути змінений після публікації сертифіката);
- день року, в який буде оброблено перший річний проміжний звіт, якщо цей день не збігається з днем, в який буде оброблено річний проміжний звіт. Перший проміжний звіт може бути оброблений за період, що перевищує календарний рік, але не пізніше 18 місяців з дати початку збору.

Після отримання всіх вищевказаних документів та за умови, якщо вимоги щодо повідомлення про збір коштів виконано а компетентний регіональний орган влади не знаходить причин, чому збір не може бути проведено, останній повинен проінформувати юридичну особу, яка повідомила про збір, дату отримання повідомлення, не пізніше 30 днів з дати виконання вимог щодо повідомлення. Довідка має бути доставлена юридичній особі особисто.

Якщо юридична особа зазначає у повідомленні причини, що заслуговують на особливу увагу, через які вона пропонує розпочати збір протягом періоду менше 30 днів з моменту отримання повідомлення, наприклад, з метою пом'якшити наслідки збройного конфлікту, стихійного лиха, екологічної чи техногенної катастрофи чи з метою порятунку здоров'я чи життя особи, компетентний регіональний орган влади невідкладно розглядає повідомлення та підтверджує дату отримання юридичною особою довідки та встановлює дату початку збору з урахуванням запропонованого юридичною особою періоду. Перший публікує довідку на офіційній дошці оголошень та особисто вручає її юридичній особі а наслідки вручення довідки набувають чинності з дати розміщення на офіційній дошці оголошень компетентного регіонального органу влади.

Особливості та повноваження фізичних осіб

Стосовно фізичних осіб, яким доручено збір коштів, то вони на вимогу зобов'язані пред'явити копію довідки відповідного органу, довіреність з серійним номером від юридичної особи, що містить ім'я, прізвище або посаду, дату народження, місце постійного проживання та номер посвідчення особи або проїзного документа а також надати інформацію про юридичну особу стосовно публічного збору коштів, включаючи підписи статутних органів юридичної особи та відбиток її штампа. При цьому, фізична особа, яка не досягла 15-річного віку, та фізична особа, яка не є повністю дієздатною, не можуть бути уповноважені збирати кошти.

Порядок звітності суб'єктів публічних зборів коштів

Й, насамкінець, суб'єкти, на користь яких було здійснено збір коштів має обов'язок надати регіональному органу влади, який засвідчив проведення збору коштів для юридичної особи - підтвердження того, чи були використані і як зібрані грошові кошти. При цьому, юридична особа зобов'язана відкривати окремий банківський рахунок для кожного збору коштів, на який вона перераховує валовий дохід від збору.

Юридична особа повинна вести облік витрат, доходів, активів та зобов'язань окремих зборів таким чином, щоб продемонструвати відповідність бухгалтерських записів звіту про збори. Крім того, юридична особа, яка проводить збір коштів, зобов'язана не пізніше 3 місяців з дати завершення збору подати до відповідного регіонального органу влади для перевірки та затвердження загальну відомість про збір коштів. У відомості про збір коштів зазначаються сума її валового надходження, сума фактичних витрат, пов'язаних з її проведенням (яка не може перевищувати 5% від загального валового надходження за період, протягом якого проводився збір), та сума чистого надходження від збору, включаючи підтвердження того, чи і як чисте надходження було використано для зазначеної мети збору.

Водночас подаються документи про збір, включаючи підтвердження від муніципального органу влади про кількість перевірених документів про збір, або інші документи про валовий надходження від збору, залежно від способу його проведення, та документи про витрати, пов'язані з його проведенням. Однак, якщо збір коштів проводиться більше 1 року, юридична особа, яка зберігає збір коштів, також зобов'язана подати до відповідного регіонального органу влади для

перевірки звіт про поточний збір коштів, завжди протягом 3 місяців після закінчення кожного окремого року з дати початку збору.

Правовий захист та санкції для суб'єктів публічних зборів коштів

Й на завершення - засоби правового захисту та санкції. Якщо регіональний орган влади відкладає оголошення про публічний збір (повідомлення про публічний збір не відповідало вимогам Закону про публічні збірки, а юридична особа не виконала відсутні вимоги повідомлення протягом терміну, зазначеного відповідним регіональним органом влади в повідомленні), засіб правового захисту відсутній, оскільки ця процедура не є процедурою згідно з Адміністративним кодексом. Юридична особа може подати нове повідомлення про публічний збір. Якщо регіональний орган влади вирішить, що збір не може бути проведений, юридична особа може подати апеляцію на це рішення до МВС через регіональний орган влади, який видав рішення, протягом 15 днів з моменту його отримання. Апеляція, однак - не має зупиняючої сили. При цьому, апеляцію можна подати на будь-яке адміністративне рішення, видане регіональним органом влади відповідно до Закону № 117/2001.

У разі неоголошеного збору коштів або збору, який оголошено, але проводиться з порушенням закону, компетентний орган накладає на юридичну особу штраф у розмірі до 500 000 а на фізичну 10 000 чеських крон. Порушення зазначених положень вже згадуваного Закону 117/2001 є адміністративним правопорушенням, за яке юридична особа (а в деяких випадках також й фізична особа, яка уповноважена проводити збір) підлягає санкціям у вигляді штрафу. При цьому, компетентний регіональний орган влади тимчасово призупиняє стягнення рішенням, якщо будь-яка з умов, зазначених у повідомленні, не виконується або якщо юридична особа не виконує зобов'язань, встановлених цим Законом; якщо юридична особа не виправить ситуацію протягом строку, встановленого рішенням компетентного регіонального органу влади, компетентний регіональний орган влади згодом вирішує, що стягнення не може бути проведене.

Відкритість та центральний реєстр публічних зборів коштів

З метою відкритості та неупередженості стосовно публічних зборів коштів, кожен такий збір, незалежно від того хто його організовує та адмініструє підлягає фіксації в [Центральному реєстрі публічних зборів](#), який було створено у грудні 2018 року та є публічним. Останній є інформаційною системою державного управління, який ведеться у відповідності до вже згадуваного Закону 117/2001 й адмініструється МВС.

Відповідні регіональні органи влади повідомляють МВС про всі обов'язкові дані протягом 14 днів з моменту початку публічного збору. Протягом цього ж терміну вони також повідомляють про рішення про неможливість проведення збору, про його тимчасове призупинення або про зміну мети збору. Крім того, регіональні органи влади додатково повідомляють МВС про всіх юридичних осіб, які проводять збір, мету та спосіб проведення збору, назву банку та номер банківського рахунку, на який збираються внески тощо. Зі свого боку МВС опублікує актуальну інформацію з Центрального реєстру колекцій на своєму вебсайті протягом 14 днів з моменту повідомлення відповідного регіонального органу влади.

При цьому, МВС та відповідні регіональні органи влади, здійснюючи свої повноваження згідно з Законом 117/2001, використовують довідкові дані з базового реєстру населення або інформаційної системи для іноземців. Допустимий обсяг даних визначається законом, і можуть використовуватися лише ті дані, які необхідні для виконання поставленого завдання.

Більше того, МВС постійно звертається до засобів масової інформації та журналістів країни - користуватись інформацією з публічних реєстрів з метою виявляти недобросовісну практику в частині публічних зборів коштів в Чеській республіці.

Отже, висновок такий: збирання коштів в Чеській республіці, як це має місце, до прикладу, в Україні, коли кожен українець може запрошувати співгромадян «донатити на ЗСУ», пропонуючи посилати гроші на свою банківську картку - неможливе. А порушення чи ігнорування законодавчих норм та чинних правил суворо карається. Саме таким чином, Чехія мінімізує скандали, кримінальні справи та судові процеси у цій сфері, по крайній мірі по відношенню до власних громадян.